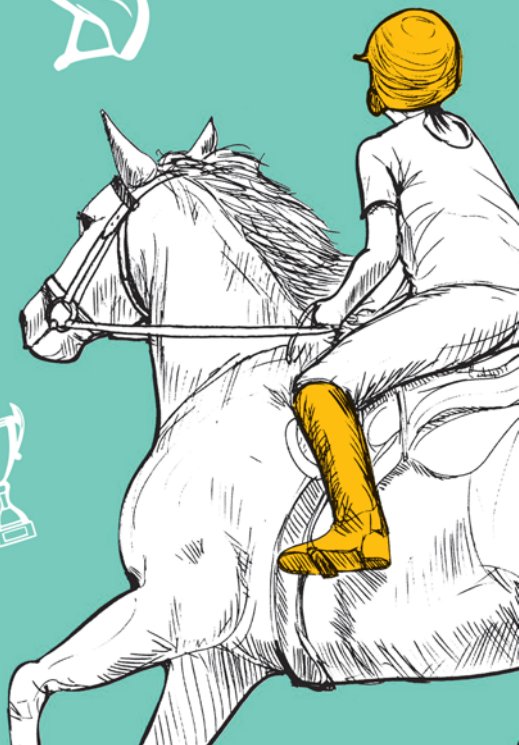

**SZÉKELY
ISTVÁN**

LOVAS- ISKOLA

ILLUSZTRÁTOR:
CSETNEKI ENIKŐ

LOVASLECKÉK KEZDŐKNEK ÉS HALADÓKNAK

MÓRA

*Tisztelt és szeretett lovaglótanáromnak,
Szemere Csabának*

Székely István

LOVASISKOLA

Lovasleckék kezdőknek és haladóknak

Móra Könyvkiadó

Szerkesztette: Kónya Orsolya

Szakmailag ellenőrizte: Zupán Péter

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos.

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:

www.mora.hu

© Székely István, 1993, 2022

Illusztráció © Csetneki Enikő, 1993, 2022

© Móra Könyvkiadó, 2022

Előszó

Az utóbbi időben egyre több lovaglással, lóképzéssel foglalkozó könyv jelenik meg hazánkban. Ezek a művek hangsúlyosabban foglalkoznak a lovak idomításával, mint a lovasok kiképzésével, ezen kívül feltételeznek bizonyos szaktudást az olvasóról, ezért a teljesen kezdők nem sokat tanulhatnak belőlük.

Ez a kifejezetten kezdő lovasoknak íródott könyv pótolja ezt a hiányosságot.

Az olvasó úgy jut el az alapvető tudnivalókon keresztül az ugratás alapjaihoz, hogy közben komoly elméleti tudásra tesz szert a lóval, az idomítással, az istállózással, a takarmányozással, valamint olyan dolgokkal kapcsolatban, melyek ismerete elengedhetetlenül fontos egy lovasember számára.

Könyvből nem lehet tanulni lovagolni, de a gyakorlati tudást sokkal hamarabb és színvonalasabban lehet elsajátítani, amennyiben tisztában vagyunk az elmélettel.

Ez a mű gyermekeknek szól, de szakmai igényessége miatt nyugodtan ajánlom kezdő és már haladó felnőtt lovasoknak is.

Zupán Péter

Miért lovagolnak a gyerekek?

Mert látták a filmekben?

Mert az indiánok is?

Mert a cowboyok is?

Mert a középkori lovagok is?

És a csikósok?

A huszárok?

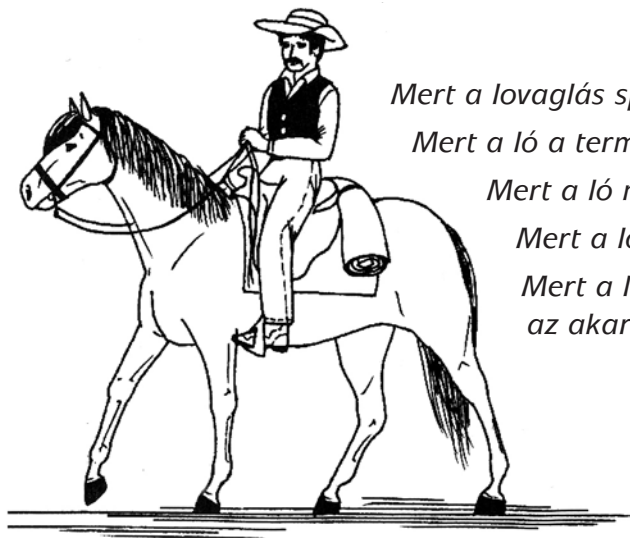
Mert a lovaglás sport?

Mert a ló a természet része?

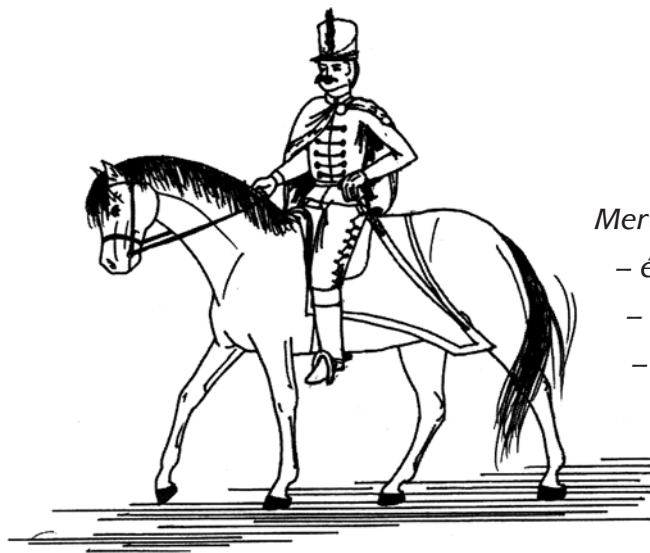
Mert a ló nem benzinszagú?

Mert a lovat szeretni lehet?

*Mert a lovaglás megedzi
az akaratot?*

Mert a lovaglás ló és ember közös teljesítménye?

Mert a lovaglás

– életforma?

– hivatás?

– művészet?

A kérdésekre a választ – a titkot – nem tudom, csak sejtem. Lehet, csak egyetlen válasz van, de lehet több is. Lehet, ma ez a válasz, holnap egy másik.

Akármelyik is legyen, egy dolog biztos: a lovaglást tanulni kell.

Könyvem az első lépések megtételéhez kíván segítséget nyújtani. Azoknak készült, akik még csak ismerkednek a lovakkal, és nem jutottak el az első lovaglóléckéig.

Talán azok is haszonnal forgatják, akik már lovagolnak, de úgy gondolják, jó lenne tudni, mit, miért és hogyan kell tenni lovaglás közben.

A szerző

Tartalom

1. FEJEZET	<i>Az első lépések</i>	9
	Mi kell a lovagláshoz? • Hogyan kell a lovat felnyergelni, felkantározni? • Az első lóra szállás • A futószáron • Hogyan szálljunk fel a lóra? • Hogyan ülünk a lovon? • Lépés, ügetés • A helyes szártartás	
2. FEJEZET	<i>Kettesben a lóval</i>	23
	Elindulás – előrehajtó segítségek • Megállás – felvevő segítségek • Iramváltoztatások – ütem, iram, félfelvétel • Fordulás – állítás, hosszahajlítás	
3. FEJEZET	<i>Lovardai KRESZ</i>	41
	Vezényszavak • Gyakorlatok • Szabályok	
4. FEJEZET	<i>...és most a vágta!</i>	57
	Egy kis elmélet • Vadászvágta • Iskolavágta	
5. FEJEZET	<i>A tereplovaglás – Akadályok a ló előtt a lovardában és terepen.</i>	67
	Amit a tereplovaglásról általában tudni kell • A járóiskola, a cavalettimunka, a terep egyenetlenségei • Dombra fel, dombról le: a mászatás • Kisebb akadályok, fatörzsek, árkok ugratása • Ló a vízben: a gázolás	
6. FEJEZET	<i>A ló élete.</i>	81
	A csikókor • A belovaglás • Az istállózás • Egy kis takarmányozástan – Mennyit eszik a ló? • A lóápolás • Kantározás, nyergelés • A beteg ló • És végül...	

1. FEJEZET

Az első lépések

Mi kell a lovagláshoz?

Hogyan kell a lovat fenyergelni, felkantározni?

Az első lóra szállás

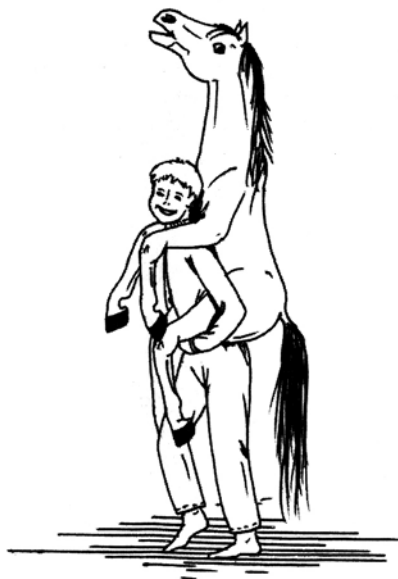
A futószáron

Hogyan szálljunk fel a lóra?

Hogyan ülünk a lovon?

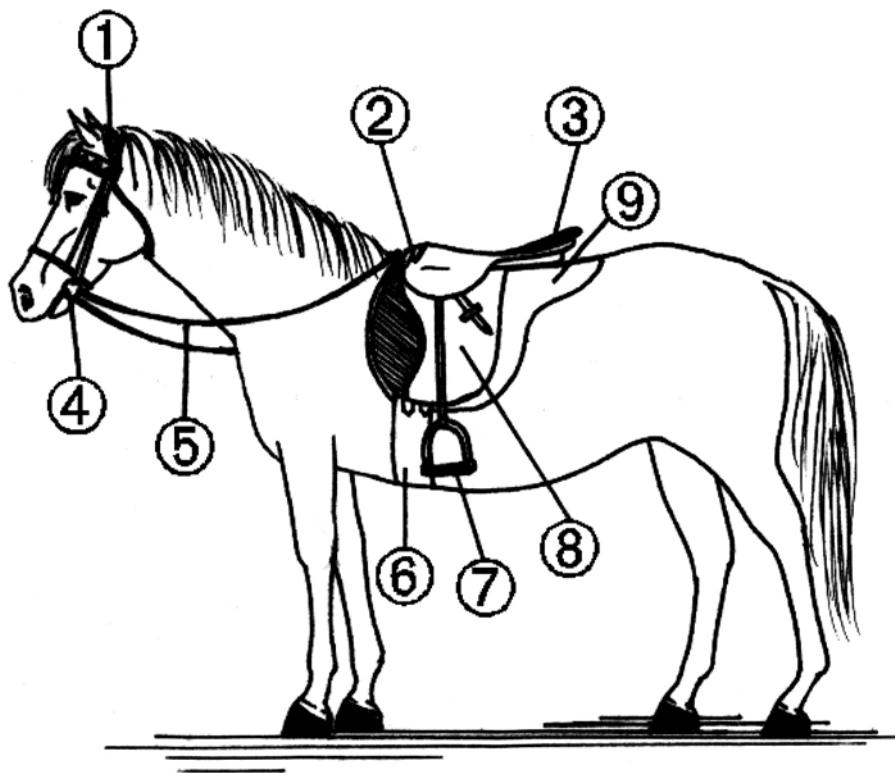
Lépés, ügetés

A helyes szártartás

Mi kell a lovagláshoz?

Először is: ló vagy a kisebbeknek póni. Persze, ha csak úgy, minden nélkül ülnénk fel a ló hátára, nem tudnánk irányítani, egy idő után pedig nagyon vágná ülepünket az állat gerince, de az is lehet, hogy még előbb lecsúsznánk róla. Kell tehát a lóra lovaglószerszám: kantár és nyereg.

Sporttársunk, a ló felszerszámozva:

- 1. kantár fejrész; 2. nyereg első kápa; 3. hátsó kápa;
- 4. zabla (a ló szájában); 5. szár; 6. heveder; 7. kengyel;
- 8. nyeregszárny; 9. nyeregalátét (izzasztó)

Íme a patkó, nyereg és zabla nélküli indián ló

A szíjrendszert – a ló szájába tett fémdarabbal, a zablával együtt –, amit a ló fejére helyezünk, kantárnak nevezzük. A ló hátára nyereg kerül. A képen tanulmányozhatod a kantár és a nyereg részeit.

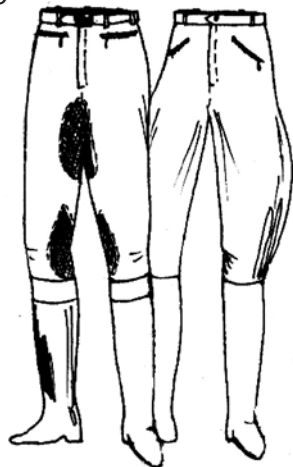
Tudod-e, hogy az indiánok nemcsak hogy nyereg nélkül lovagoltak, de zablát sem használtak, és patkót sem vertek a ló lábára?

Hogyan kell a lovat felnyergelni, felkantározni?

Erre a kérdésre a 6. fejezetben kapsz választ.

Persze nemcsak a lónak, de a lovasnak is szüksége van felszerelésre. A legfontosabb a jól megválasztott nadrág. Az anyaga legyen puha, rugalmas. A comb belső felületén lehetőleg ne legyen varrás. A lovas szaküzletekben erre a célra készült lovaglónadrágok széles választéka kapható. Ha lehet, olyat válassz, amelynek „foltja” van a térd belső oldalán. A folt készülhet a nadrág anyagából, szarvasbőrből vagy más bőrféleségből, és az utóbbi időben különleges, tapadó anyagokból.

A rossz minőségű bőrök a mosás következtében megkeményednek. Ha a lovaglónadrág beszerzése gondot okoz, vagy szüleid nem tartják szükségesnek megvásárlását az első időkben, akkor megteszi egy puha anyagból készült melegítőnadrág is. A feszes farmert semmiképpen nem ajánlom, még ha filmekben gyakran látunk is ilyesmit.

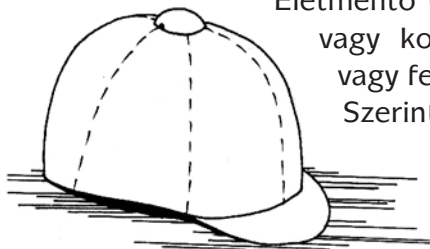
Lovaglónadrág

A lovas hagyományos lábbelije a lovaglósizma. Ez abban különbözik más csizmáktól, hogy a kérge magasított, egészen a boka vonaláig tart, a szára szorosan simuló, félkemény anyagú, és majdnem a térdhajlatig ér. Készülhet bőrből vagy gumiból, műanyagból. Ez utóbbi kettőt – bár olcsóbb – csak esős időben, sárban ajánlom. Kapható még hasított bőrből vagy más anyagból készült lábszárvédő is, mely majdnem teljes értékűen helyettesítheti a csizmát. Kezdetben megfelel egy sima talpú, magas szárú sportcipő is.

Lovaglósizma

Életmentő biztonsági felszerelés a lovaglósapka vagy kobak. Volt idő, amikor gyávaságnak vagy felvágásnak tartották a kobak viselését. Szerintem ez elavult nézet, ráadásul aki kobakot hord, az elővigyázatos, óvatos. Ahogy a motorosok életét védi a bukósisak, ugyanúgy védi a kobak a lovasokét.

Lovaglósapka vagy kobak

Fontos segédeszköz a lovaglópálca. Ez nem arra való, hogy fájdalmat okozz vele a lónak, hanem arra, hogy a segítségével könnyebben érvényesítsd akaratodat lovaglás közben. A jó lovaglópálca 70–75 cm hosszú, anyaga rugalmas, vége széles csapóval ellátott, markolata kellően vastag, kézbe simuló. A bújtatószalag nem szükséges, sőt felesleges.

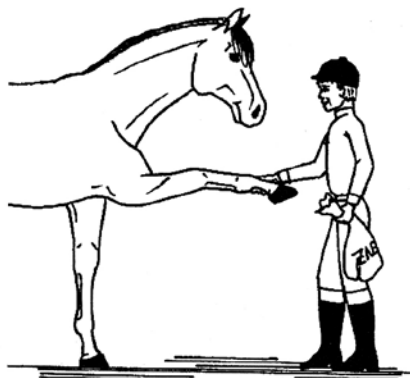
Lovaglópálca

Az első lóra szállás

Első lóra szállásod alkalmával bizonyára nem neked kell a lovat felnyergelni, felkantározni. Így az első találkozás általában a lovardában történik.

Sokak képzeletében az első lovaglás úgy jelenik meg, hogy lobogó sörényű lovon vágtatnak a mezőn vagy az erdőben, karjukban a világ-szép királykisasszonnyal vagy királyfival, kinek-kinek ízlése szerint. A valóságban azonban sokat kell tanulni, gyakorolni ahhoz, hogy valaki önállóan vágtázhasson erdőn-mezőn.

Először futószáron kell kezdeni.

Íme a megismerkedés pillanata

A futószáron

Mi is a futószár? A futószár egy hosszú szalag vagy zsinór, amelyen keresztül az oktató irányítani, uralni tudja a lovat.

A pilótákat is úgy tanítják repülőt vezetni, hogy az oktató szükség esetén a második kormány, pedálok stb. segítségével átveheti a gép irányítását. Az autóvezetésnél is hasonló a helyzet, az oktátónak van pótfékje. Gondoljuk csak el, mi lenne akkor, ha a kezdő vezetőt úgy küldenénk a csúcsforgalomba, hogy fogalma sincs arról, mit kell csinálni a különböző karokkal, kapcsolókkal, pedálokkal, gombokkal. Hamar balesetet okozhatna.

A kezdő lovas sem tudja, hogy szándékos vagy véletlen mozdulatai milyen viselkedést váltanak ki a lóból. Ezért kell a „lóvezetést” futószáron megtanulni. Vegyük úgy, hogy a futószár a pótfék.

De kezdjük az elején! Már izgatottan várod a pillanatot, amikor a futószáras oktatásnál te kerülsz sorra. Arra kérek, ne fuss oda a lóhoz, amikor az előző lovas leszállt róla, hanem várd meg az ok-

tatód hívását. Semmiképpen ne közelíts a lóhoz hátulról, a fara felől, mert ha megijed tőled (a ló – ősi ösztöneitől vezérelve – félénk, ijedős állat), számíthatsz tőle a rúgás formájában megnyilvánuló fogadtatásra. Tehát lassan, nyugodtan közelíts, és mindig előlről, legfeljebb oldalról. A ló jól lát hátrafelé is, mivel a szeme erősen kidomborodik a koponyája két oldalán. A mozgást jobban felismeri, mint a mozdulatlan alakot.

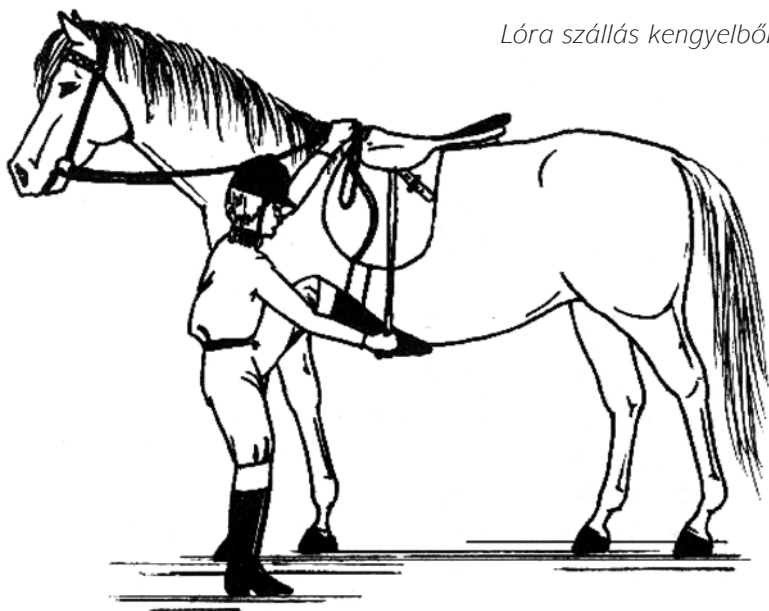
Hogyan szálljunk lóra?

A lovassportban, lovaglásban sok mindent a hagyományok, a szokások alapján csinálunk. Persze ezek nem értelmetlen dolgok. Még akkor sem, ha az eredeti feladatukat már nem töltik be, hiszen a ló (de más állat is) akkor nyugodt, ha minden a megszokott módon történik, ha nincs semmi váratlan, szokatlan, amitől félni kellene. Ilyen hagyomány az is, hogy mindig balról szállunk fel a lóra, de leszálláskor is a bal oldalán érünk földre. Biztos kitaláltad már, mi ennek az oka... Régen a lovagok, katonák, nemes urak a bal oldalukon kardot hordtak. Ez bizony akadályozta volna a jobbról való lóra szállást.

Most tehát lássuk, hogyan kell helyesen lóra szállni!

1. Állj szorosan a ló bal válla mellé, háttal a fejének, arccal a fara felé. Bal kezeddal fogd meg a szárazakat és egy marék sörényt vagy a nyereg első kápáját.
2. Jobb kezeddal fordítsd jobbra, magad felé a kengyelt, és a bal lábad jól felemelve helyezd bele.
3. Most jobb kezeddal engedd el a kengyelt, és fogd meg a nyereg hátsó kápáját is. A talajtól elrugaszkodva lendülj fölfelé!
4. Miközben a jobb lábadat – vigyázva, nehogy belerúgj – átemeled a ló fara fölé, jobb kezéd helyezd át az első nyeregkápára, most már támaszkodj erre.
5. Ülepedet lassan engedd a nyeregbe, nehogy a hirtelen huppanással fájdalmat okozz a lónak.

6. Helyezd a jobb lábadat is a kengyelbe úgy, hogy a kengyelszíz balról jobbra csavarodjon, lábszáradra egyenletesen simuljon. Így nem fogja a bőrödét feltörni. Ügyelj arra, hogy az üleped a nyereg legmélyebb pontjára kerüljön, inkább az első kápához közelebb, mint a hátsóhoz.

Lóra szállás kengyelből

Hogyan ülünk a lovon?

Főnt vagy a ló hátán – a várva várt pillanat eljött –, de hogyan tovább?!

A föld messze van, az egyensúly bizonytalan. Hát még, amikor a ló elindul! Sok kis tanítványom ilyenkor hangosan felkiált a meglepetéstől: Jaj!!! Segítség!!! Pedig a ló épphogy csak elindult – lépésben.

Mit kell most tenned? Először is: bízz az oktatódban és társadban, a lóban, hiszen bizonyára mindketten alkalmasak arra a feladatra, hogy téged lovagolni tanítsanak.